Fortepian
Król instrumentów

Audycje muzyczne (klasa 4 i II)

Pianoforte – Piano – Klavier - Fortepian

Fortepian to chordofon klawiszowy uderzany.

Należy do najbardziej znanych, popularnych i uniwersalnych instrumentów muzycznych.

Zdobądź wiedzę!

Przeczytaj uważnie poniższy tekst. Spróbuj zapamiętać najważniejsze elementy budowy fortepianu.

http://www.muzykotekaszkolna.pl/wiedza/instrumenty/fortepian/

Poznajemy fortepian ☺

https://www.youtube.com/watch?v=i-6bsubEKFw

Skomplikowana budowa

Skala fortepianu to ponad 7 oktaw! Sięga od A2 (A subkontra) do c5 (c pięciokreślnego). Instrument ma zazwyczaj 88 klawiszy (92 w wersji koncertowej) i ponad 240 strun!

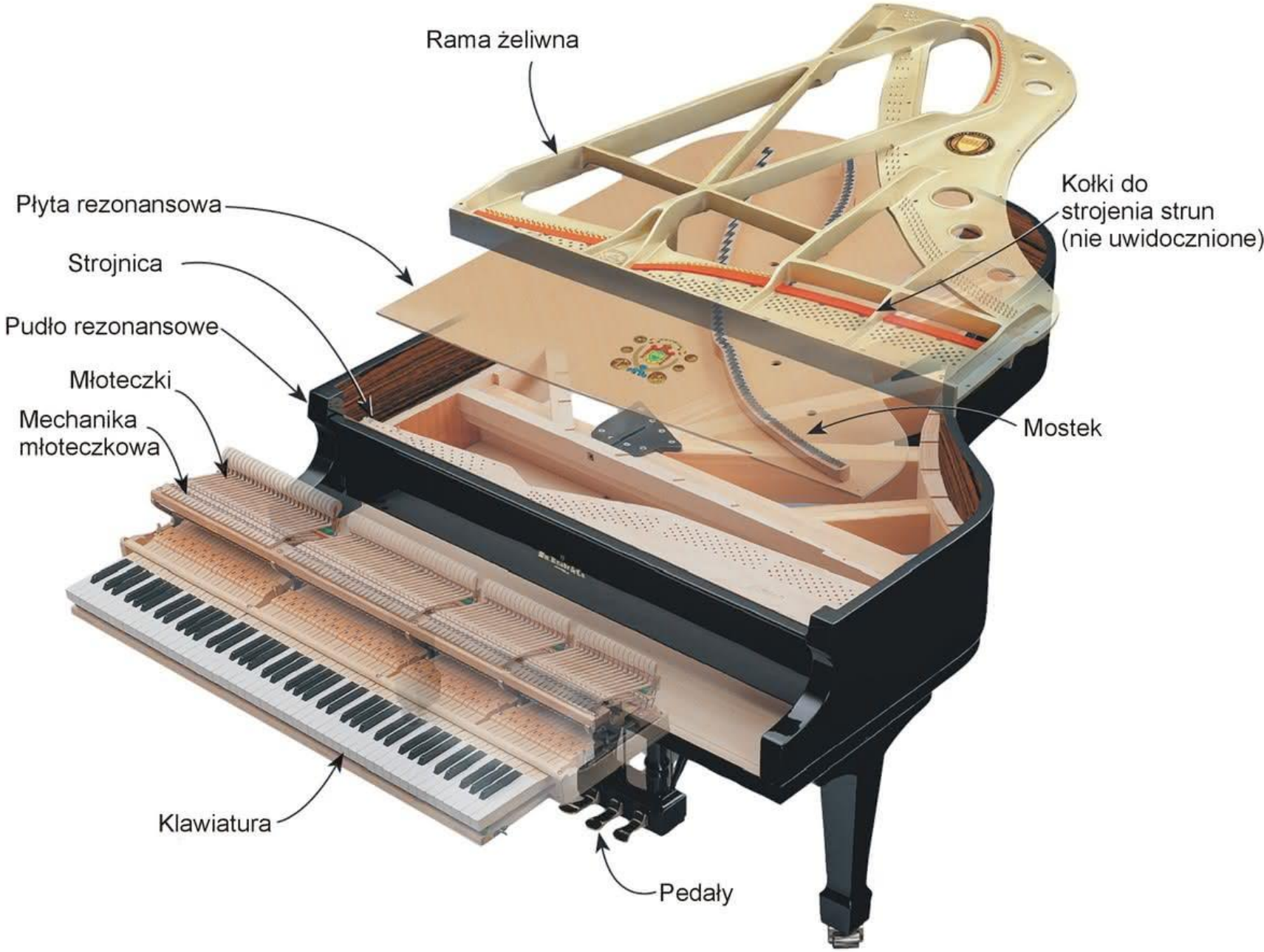

Mechanizm młoteczkowy

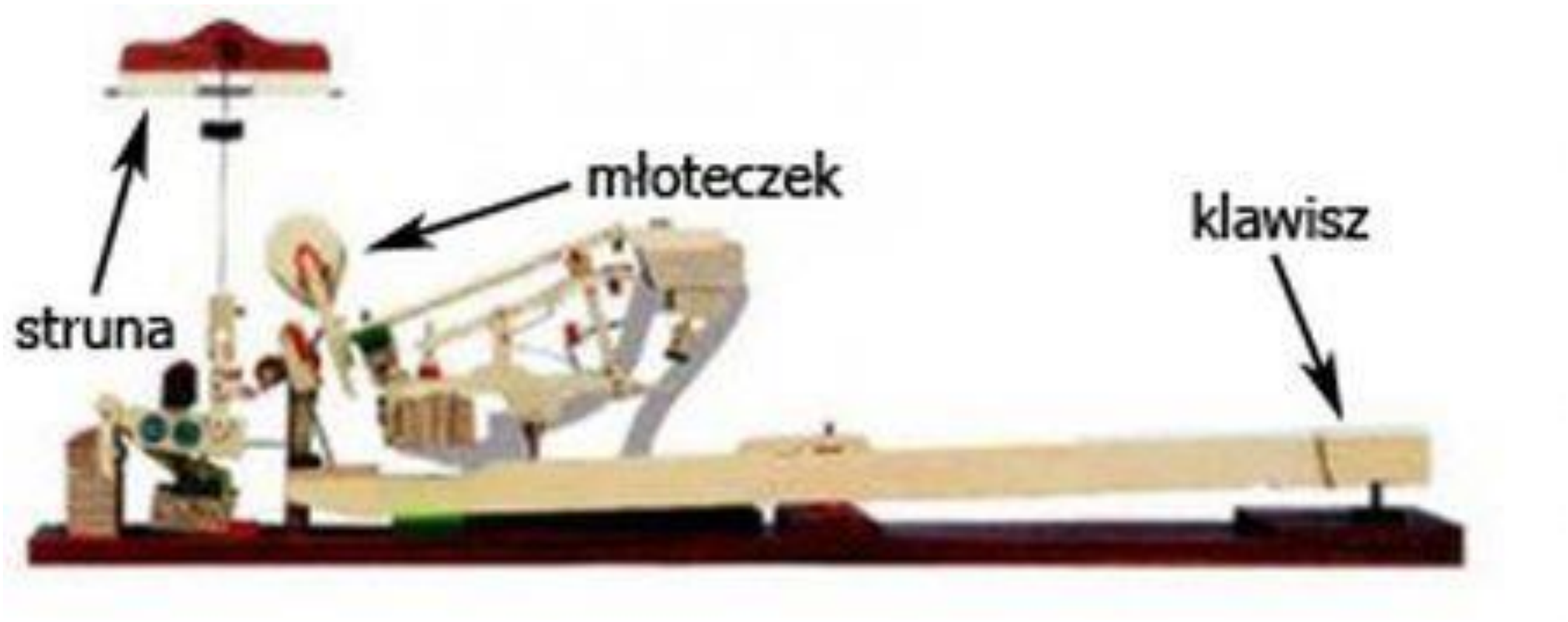

Skala fortepianu

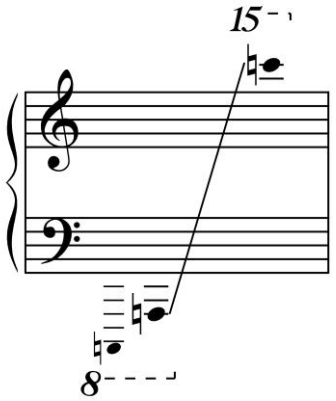

→ **Zapamiętaj nazwę poszczególnych oktaw!**

Pedał **piano**, pedał sostenuto, pedał **forte**

Pedał lewy *una corda* – „jedna struna”, zwany także pedałem *piano* zmienia brzmienie dźwięków na bardziej delikatne, przytłumione, miękkie. Na większość dźwięków w fortepianie przypadają trzy struny (poza najniższymi, które mają jedną lub dwie). Wciśnięcie lewego pedału powoduje przesunięcie całego mechanizmu (w tym klawiatury) odrobinę w prawo, przez co młotki trafiają w mniejszą liczbę strun.

Standardowo w fortepianach jest to tzw. pedał sostenuto i działa on nieco podobnie do prawego pedału. Nie podnosi on jednak tłumików, tak jak pedał forte, a tylko unieruchamia tłumiki już podniesione, co pozwala podtrzymać wybrane dźwięki i grać inne w sposób normalny.

Prawy pedał *forte* (najczęściej używany) jest stosowany do przedłużenia wybrzmienia zagranych dźwięków już po zdjęciu palców z klawiszy (poprzez podniesienie tłumików)

Fortepian vs pianino

Długa historia…

Fortepian wykształcił się z klawikordu.

Twórcą instrumentu, który był protoplastą współczesnego fortepianu, był Włoch Bartolomeo Cristofori. Fortepian Cristoforiego, zwany *clavicembalo col piano e forte*, grający cicho i głośno, miał podwójne struny rozpięte na drewnianej ramie, ujęte w prostokątny korpus.

Fortepian *Chopina*

XIX wiek to złota era fortepianu. **W epoce romantyzmu fortepian zdominował salony i sale koncertowe w niemal całej Europie.**

W stolicach i wielkich miastach europejskich działały liczne manufaktury (Broadwood, Erard, Pleyel, Bösendorfer, Bechstein, Steinway).

W Paryżu, we Francji spotykali się najwięksi pianiści, m.in.

Carl Czerny

Ferenc Liszt

Fryderyk Chopin

Ogromna literatura

Na żaden inny instrument nie powstało tak wiele utworów jak na fortepian.

Tańce

ballady

Sonaty

Wariacje

Etiudy

Preludia

Fantazje

nokturny

KONCERTY

Pieśni bez słów

Wielki Beethoven

Ludwig van Beethoven (1770-1827) był niemieckim kompozytorem, dyrygentem i jednym z pierwszych pianistów koncertowych.

Pozostawił imponującą literaturę na fortepian, w tym 32 sonaty, 5 koncertów fortepianowych i ponad 20 wariacji.

Do najpopularniejszych sonat Beethovena należy

Sonata cis-moll Księżycowa
https://www.youtube.com/watch?v=Ea8oX-A8swk

Wirtuozi fortepianu

Utwory Ferenca Liszta wyróżniają się ogromną techniką pianistyczną. Składają się z karkołomnych figur, szybkich biegników, dużych pasaży, trudnych skoków interwałowych…

F. Liszt – Grand galop chromatique

https://www.youtube.com/watch?v=tmq5JBpFf9w

F. Liszt – Etiuda *pląsy gnomów* (Gnomenreigen)

https://www.youtube.com/watch?v=84UCuUcRkfc

F. Liszt – II Rapsodia węgierska

https://www.youtube.com/watch?v=7H99FM6S8rU

Po wysłuchaniu powyższych 3 utworów Liszta wybierz swój ulubiony. Postaraj się uzasadnić swój wybór ☺

Chopin – poeta fortepianu

Fryderyk Chopin (1810-1849) jest nie tylko największym kompozytorem polskim ale także jednym z największych poetów fortepianu. Jego muzyka – niemal wyłącznie fortepianowa – jest pełna uczucia i wyrafinowanej elegancji.

Koncert fortepianowy e-moll cz.2

https://www.youtube.com/watch?v=qAz7rMIOfyI

Walc As-dur op. 34

https://www.youtube.com/watch?v=MS5pov3xu94

Wszystkie utwory Chopin są trudne do zagrania. Co 5 lat odbywa się w Warszawie Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. F. Chopina. Jest to elitarny konkurs dla najlepszych pianistów młodego pokolenia.

ZADANIE DOMOWE

→ Posłuchaj wszystkich (6) utworów, do których podane są linki.